

17.12.2020

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**17 Aralık 2020
Perşembe**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

17 Aralık 2020 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 3307)

— İthalat Rejimi Kararına Ek Karar (Karar Sayısı: 3308)

— Şehir İçi Raylı Ulaşım Sistemleri, Metrolar ve Bunlarla İlgili Tesislerin Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca Üstlenilmesi, Devralınması ve Tamamlanmasını Müteakip Devri ile İlgili Şartların Belirlenmesine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 3309)

YÖNETMELİKLER

— Sahil Güvenlik Komutanlığı Dalış Hizmetleri Yönetmeliği

— Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Radyasyon Tesislerine ve Radyasyon Uygulamalarına İlişkin Yetkilendirmeler Yönetmeliği

— KOSGEB Teşkilat Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

— Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 169)

KURUL KARARI

— Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Kurulunun 30/09/2020 Tarihli ve 2020/2 Sayılı Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 5/11/2020 Tarihli ve 2015/15672 Başvuru Numaralı Kararı

Buğdayda gümrük vergisi sıfırlandı

Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararıyla buğday ve bazı hububat ürünlerinin ithalatında bazı ürünlerin imali kaydıyla uygulanan gümrük vergisi 30 Nisan 2021 tarihine kadar sıfırlandı.

Buğday ve bazı hububat ürünlerinde un ve bazı ürünlerin imalinde kullanmak kaydıyla uygulanan gümrük vergisi önümüzdeki yılın Nisan ayının sonuna kadar sıfırlandı.

Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararına göre 20/12/1995 tarihli ve 95/7606 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan ithalat rejim kararının 1 sayılı ekinde yer alan 10. fasıldaki tablonun sonunda yer alan dipnot "Gümrük vergisi 30/4/2021 tarihi sonuna kadar (bu tarih dahil) %0 olarak uygulanır" olarak değiştirildi.

Değiştirilen dipnota göre daha önce bu fasılda gümrük vergisi un, hububat ürünlerinin kabartılması ile elde edilen ürünler ve konserveler gibi mamüllerin imal edilmesi kaydıyla yüzde 20 olarak uygulanıyordu.

İlgili fasıl buğday, arpa, cin mısırsı, kırık pirinçler, kara buğday, darı ve kinoa gibi hububat ürünlerini kapsıyor.

Ticaret Bakanlığı verilerine göre Ocak-Kasım 2020 döneminde Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı fasıllar arasında hububat grubu 13. sırada yer aldı. Buna göre bu dönemde hububat grubunda 2,9 milyar dolarlık ithalat yapıldı. 2019 yılının tamamında hububat ithalatı 3,5 milyar dolar olmuştu.

Tarım Bakanlığı geri adım attı, trans yağ etiketten çıkmayacak

İlk olarak DÜNYA yazarı Ali Ekber Yıldırım tarafından gündeme getirilen trans yağın gıda etiketlerinden çıkarılması ile ilgili Tarım Bakanlığı geri adım atacağını sinyali verdi.

Tarım ve Orman Bakanlığı, gıda ürünlerinin etiketinde "trans yağ" ibaresini kaldırmak için hazırladığı yönetmelik taslağında geri adım atacağı sinyali verdi.

İlk olarak DÜNYA Gazetesi Tarım Yazarı Ali Ekber Yıldırım tarafından gündeme getirilen trans yağın gıda etiketlerinden çıkarılması ile ilgili Tarım Bakanlığı geri adım atacağını ilan etti.

Tarım ve Orman Bakanlığı Gıda ve Kontrol Genel Müdürü Harun Seçkin HaberTürk televizyonunda Mehmet Akif Ersoy'un sunduğu programda hazırlanan taslağın görüşe açıldığını ve gelen görüşler doğrultusunda trans yağ ibaresinin etiketlerde kalabileceğini söyledi.

Seçkin, program sonunda son bir cümle var mı sorusuna: " Yani 'trans yağ yoktur' ifadesi ile ilgili bir gündem oluştu. Bunun kullanılabileceğini ifade etmek istiyorum, özellikle" yanıtını verdi. Mehmet Akif Ersoy'un "etiketlerden kaldırılmayacak değil mi?" sorusuna ise Seçkin "Evet" dedi.

Restoran ve kafeler ocak sonrasına dayanamaz

Pandemi kısıtlamalarıyla kepenk indirme noktasına gelen restoran ve kafeler, krizden çıkmanın yollarını arıyor.

Restoran ve kafelerin önümüzdeki ay açılmaması durumunda sektörü çok zor günlerin beklediğini söyleyen Happy Moon's Grup Başkanı Hüseyin Aymutlu, "İşletmeler martta, nisanda açılırsa sektörle ilgili sıkıntı çok büyük olur. Yüzde 30- 40 kayıp yaşanır, el değiştirmeler artar" dedi. Happy Moon's Grup'un, 2020 yılına yönelik değerlendirmeleri ve gelecek dönem hedefleri ile ilgili düzenlenen online toplantıda konuşan Hüseyin Aymutlu, koronavirüs tedbirleri kapsamında kapatılan ve yalnızca gel al ve online servis hizmeti veren kafe ve restoranların önümüzdeki ay açılmaması durumunda yaklaşık yüzde 30-40'ının kepenklerini kapatmak zorunda kalacağına dikkat çekti. Aymutlu, ikinci kapanmayı yeni yılın ilk çeyreğinde beklediklerini, bu nedenle hazırlıksız yakalandıklarını aktararak sektörün ocakta açılması durumunda sıkıntının çok olmayacağını, mart-nisan gibi açılması durumunda ise kendilerini zor günlerin beklediğini ifade etti.

Sektörde zihinsel çöküş var

Aymutlu, " Sektörde zihinsel çöküş görüyorum. Bu nedenle ilkinden farklı olarak ikinci kapanma süreci sektör açısından daha yorucu geçiyor" dedi.

Kiralar konusunda ise mal sahipleriyle tam bir anlaşma ortamı sağlanamadığını aktaran Aymutlu, "Yüksek kiralar ödediğimiz için yeni açıklanan destek ve teşvikler sektörün geneline yarasa da bize yansması az olur. Zira cadde ve AVM'lerde 100

bin TL'nin altında kira ödemiyoruz. Devletten beklentimiz maddi yardım değildi aslında. Mal sahipleriyle bir orta yol bulunması konusu daha önemli. Zira mal sahibine diyoruz ki 'bak biz kapalıyız kimse mağdur olmasın çözüm bulalım'. Hiç ya da yüzde 50 kira alan mal sahiplerimiz olduğu gibi bu haldeyken yüzde 100 kira alan mal sahiplerimiz de var. Bundan sonra en çok istediğimiz şey ne zaman açılış olacağıyla ilgili net bir bilgi. Sektörde faaliyet gösteren 200 bine yakın küçük ve büyük işletme olduğu düşünülerek hareket edilmeli" diye konuştu.

Paket servis cironun yüzde 2-3'ünü geçmez

Aymutlu'nun verdiği bilgilere göre yeme içme sektörünün yıllık toplam cirosu 120 ile 125 milyar TL arasında değişiyor. Bünyesinde Happy Moon's Cafe, Happy Moon's İKON, Manhattan ile BOB'S markalarını bulunduran Happy Moon's Grup'un şu anda 35 şubesi bulunuyor. Halihazırda sadece 3 şubede paket servis yaptıklarını ifade eden Aymutlu, "Şubelerimizin her birinde günlük paket cirosu 1.000 – 1.500 TL. 4 kişi çalıştırıyoruz. Paketin bize pozitif herhangi bir katkısı yok. Hatta mal sahibi 'İşletmeniz açık, paket servis de yapıyorsunuz, kazanımınız var' diyerek, kirayı hiç indirmemeye çalışıyor. Paket servisin ciro içindeki payı yüzde 2-3'ünü geçmez" dedi.

PERSONELLERİMİZ YÜZDE 20'Sİ MEMLEKETİNDEN DÖNMEDİ

İlk kapanmanın ardından açılan restoranlarında personelin yüzde 50'si ile çalıştıkları bilgisini veren Hüseyin Aymutlu, kalan personelin ise kısa çalışma ödeneğinden faydalandığını söyledi. İşlerin pandemi öncesinin yüzde 70'ine ulaşması ile kalan personeli de çağırdıklarını aktaran Aymutlu, "Personelimizin yüzde 15-20'si memleketinde olduğunu, gelmeyeceğini söyledi. Eskiden Anadolu'dan İstanbul'a gelenler, şimdi İstanbul'dan tekrar Anadolu'ya döndü" dedi.

Merkez Bankası'ndan tarihi dolar-euro kararı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Naci Ağbal, "2021 Yılında Para ve Kur Politikası" tanıtım toplantısında sunum yaptı. Ağbal, döviz tarafında dalgalı kurun devam edeceğini ve enflasyonu düşürmek için çalışmaların süreceğini açıkladı. Ağbal, Merkez Bankası'nın kurların yönünü belirleme amaçlı döviz alım ve satımı yapmayacağını da açıkladı.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Naci Ağbal, 2021 Para ve Kur Politikası metninin sunumunda sıkı para politikası ve enflasyonla mücadele vurgusu yaptı.

Ağbal yaptığı açıklamalarda döviz kuru ile ilgili dikkat çeken mesajlar da verdi. Ağbal, bankalara sağlanan swap imkanının kademeli olarak azaltılabileceğini ifade ederken, "Önümüzdeki dönemde dalgalı döviz kuru rejimi uygulaması devam edecektir." dedi.

Ağbal, "Kurlar serbest piyasa koşullarında arz ve talebe göre oluşacak, TCMB kurların yönünü belirleme amaçlı döviz alım ve satımı yapmayacaktır." şeklinde konuştu.

Bütçe açığı 132,1 milyar TL

Türkiye'nin merkezi yönetim bütçe gelirleri kasımda 109,7 milyar lira, giderleri 96,3 milyar lira olarak hesaplandı

Türkiye'nin merkezi yönetim bütçe gelirleri kasımda 109,7 milyar lira, giderleri 96,3 milyar lira olarak kayıtlara geçti.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, kasım ayına ilişkin bütçe uygulama sonuçlarını açıkladı. Buna göre, kasımda bütçe gelirleri, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 31,8 artarak 109 milyar 746 milyon lira, bütçe giderleri yüzde 27,5 artışla 96 milyar 316 milyon lira oldu.

Ocak-kasım döneminde ise bütçe gelirleri, geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 16,1 yükselerek 931 milyar 934 milyon lirayı, bütçe giderleri yüzde 18,8 artarak 1 trilyon 63 milyar 987 milyon lirayı buldu.

Böylece merkezi yönetim bütçesi kasımda 13 milyar 430 milyon lira fazla, ocak-kasım döneminde 132 milyar 53 milyon lira açık verdi.

Merkezi yönetim bütçesinden ocak-kasım döneminde 1 trilyon 63 milyar 987 milyon lira harcama gerçekleştirilirken, bütçe gelirleri 931 milyar 934 milyon liraya ulaştı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, kasım ayına ilişkin bütçe uygulama sonuçlarını açıkladı. Buna göre, merkezi yönetim bütçe giderleri, Kasım 2019'da 75 milyar 513 milyon lira iken geçen ay yüzde 27,5 artışla 96 milyar 316 milyon liraya yükseldi. Böylelikle 2020 yılında merkezi yönetim bütçe giderleri için öngörülen 1 trilyon 95 milyar 461 milyon lira ödeneğin yüzde 8,8'i kullanılmış oldu.

Faiz hariç bütçe giderleri kasımda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 27,6 artışla 86 milyar 824 milyon lirayı buldu. Faiz hariç giderlerin bütçe ödeneklerine göre gerçekleşme oranı yüzde 9,1 olarak hesaplandı. Kasımda personel giderleri, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 12,3 artarak 24 milyar 903 milyon lira olurken, personel giderleri için bütçede öngörülen 282 milyar 488 milyon lira ödeneğin yüzde 8,8'i kullanıldı.

Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri, kasımda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 15,4 artışla 4 milyar 107 milyon lira oldu ve bütçede öngörülen 48 milyar 120 milyon lira ödeneğin yüzde 8,5'i harcandı.

Söz konusu dönemde, mal ve hizmet alım giderleri için bütçede öngörülen 75 milyar 550 milyon lira ödeneğin yüzde 14,7'si kullanıldı. Kasımda yüzde 52,3 artan mal ve hizmet alımı giderleri 11 milyar 108 milyon lira olarak gerçekleşti.

Cari transferler, kasımda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 33,2 artarak 34 milyar 110 milyon liraya çıktı. Bütçede öngörülen 451 milyar 122 milyon lira ödeneğin yüzde 7,6'sı kullanıldı.

Kasımda 8 milyar 89 milyon lira sermaye gideri, 2 milyar 448 milyon lira sermaye transferi yapıldı, borç verme giderleri ise 2 milyar 60 milyon lira oldu. Faiz giderleri kasımda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 27,2 artışla 9 milyar 492 milyon lira olarak kayıtlara geçti.

Bütçe gelirleri

Merkezi yönetim bütçe gelirleri, Kasım 2019'da 83 milyar 289 milyon lira iken geçen ay yüzde 31,8 artarak 109 milyar 746 milyon liraya yükseldi. Bütçe tahminine göre bütçe gelirlerinin kasım ayı gerçekleşme oranı 2019'da yüzde 9,5 olarak kayıtlarda yer alırken, geçen ay yüzde 11,5 oldu.

Vergi gelirleri tahsilatı, geçen ay 2019'un aynı ayına göre yüzde 35,3 artarak 99 milyar 248 milyon liraya çıktı. Vergi gelirlerinin bütçe tahminine göre gerçekleşme oranı ise yüzde 12,6 olarak hesaplandı.

Bu dönemde genel bütçe vergi dışı diğer gelirleri yüzde 3,8 yükselerek 7 milyar 728 milyon liraya ulaştı. Özel bütçeli idarelerin öz gelirleri 2 milyar 206 milyon lira, düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 564 milyon lira olarak belirlendi.

Vergi türleri bakımından kasımda geçen yılın aynı ayına göre, dahilde alınan katma değer vergisi yüzde 81,6, özel tüketim vergisi yüzde 51,3, banka ve sigorta muameleleri vergisi yüzde 2,9, ithalde alınan katma değer vergisi yüzde 80,4, damga vergisi yüzde 15,6, harçlar yüzde 20,8, gelir vergisi yüzde 9,3, diğer vergiler 59,1 ve kurumlar vergisi yüzde 14,5 artış gösterdi.

Ocak-kasım dönemi gerçekleřmeleri

Merkezi yönetim bütçe giderleri Ocak-Kasım 2019 döneminde 895 milyar 418 milyon lira iken, bu yılın aynı döneminde yüzde 18,8 artışla 1 trilyon 63 milyar 987 milyon liraya yükseldi. Böylelikle 2020 yılında merkezi yönetim bütçe giderleri için öngörölen 1 trilyon 95 milyar 461 milyon lira ödeneğın yüzde 97,1'i kullanılmış oldu.

Faiz hariç bütçe giderleri ocak-kasım döneminde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 16,9 artarak 934 milyar 914 milyon liraya ulaştı. Faiz hariç giderlerin bütçe ödeneklerine göre gerçekteşme oranı yüzde 97,7 olarak hesaplandı.

Personel giderleri, aynı dönemde yüzde 15,8 artarak 269 milyar 695 milyon lira olurken, personel giderleri için bütçede öngörölen 282 milyar 488 milyon lira ödeneğın yüzde 95,5'i kullanıldı.

Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri, bu dönemde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 12,7 artışla 44 milyar 399 milyon liraya yükseldi ve bütçede öngörölen 48 milyar 120 milyon lira ödeneğın yüzde 92,3'ü harcandı.

Ocak-kasım döneminde mal ve hizmet alım giderleri için bütçede öngörölen 75 milyar 550 milyon lira ödeneğın yüzde 98,8'i kullanıldı. Bu dönemde yüzde 11,5 artışla 76 milyar 679 milyon lira mal ve hizmet alımı gideri gerçekteşti. Cari transferler yüzde 23 artarak 445 milyar 457 milyon lira oldu. Bütçede öngörölen 451 milyar 122 milyon lira ödeneğın yüzde 98,7'si harcandı.

Bu dönemde 67 milyar 4 milyon lira sermaye gideri, 9 milyar 223 milyon lira sermaye transferi yapıldı. Borç verme giderleri ise 24 milyar 457 milyon lira oldu. Faiz giderleri yüzde 38,4 yükselişle 129 milyar 73 milyon lira olarak kayıtlara geçti.

Bütçe gelirleri

Merkezi yönetim bütçe gelirleri, geçen yılın ocak-kasım döneminde 802 milyar 479 milyon lira iken bu yılın aynı döneminde yüzde 16,1 artarak 931 milyar 934 milyon liraya çıktı. Bütçe tahminine göre bütçe gelirlerinin ocak-kasım dönemi gerçekteşme oranı 2019'da yüzde 91,2 olarak kayıtlarda yer alırken, bu yılın aynı döneminde yüzde 97,4 oldu.

Vergi gelirleri tahsilatı, söz konusu dönemde yüzde 23 artarak 754 milyar 593 milyon liraya ulaştı. Vergi gelirlerinin bütçe tahminine göre gerçekteşme oranı ise yüzde 96,2 olarak tespit edildi. Genel bütçe vergi dışı diğeri gelirleri yüzde 7,5 azalarak 152 milyar 27 milyon liraya düştü. Özel bütçeli idarelerin öz gelirleri 18 milyar 52 milyon lira, düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 7 milyar 263 milyon lira olarak belirlendi.

‘Rekabet’te geride kaldık, dönüşümde kırık not aldık

Dünya Ekonomik Forumu’nun (WEF) yayınladığı Küresel Rekabetçilik Raporu 2020, 37 ülkenin değerlendirildiği birçok kriterde Türkiye’nin son beş basamak içinde olduğunu ortaya koydu. Ekonomik dönüşüme hazır olma konusunda da notumuz düşük.

Dünya Ekonomik Forumu’nun (WEF) ekonomileri iş ortamını geliştirmeleri, beşeri sermayeyi, pazarlarını ve işgücü piyasalarını dönüştürebilmeleri, inovasyon ekosistemi oluşturabilmeleri gibi kriterler açısından değerlendiren Küresel Rekabetçilik Raporu’nda Türkiye birçok kriterde 37 ülke arasında en arka sıralarda yer alıyor.

Bu yıl hükümetlerin olağanüstü pandemi önlemleri nedeniyle ilk kez rekabet gücü sıralaması yapılmadan yayınlanan rapor, COVID-19 krizini atlatabilmek için ülkelerin daha üretken, sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik sistemleri nasıl inşa edeceğini inceliyor. WEF tarafından dün yayınlanan “Küresel Rekabetçilik Raporu Özel Baskısı 2020: Ülkeler İyileşme Yolunda Nasıl Performans Gösteriyor?” başlıklı raporda COVID-19 krizi boyunca gelişmiş dijital ekonomilere, güçlü sosyal güvenlik ağlarına ve sağlam sağlık sistemlerine sahip ülkelerin daha dirençli olduğu ve dümeni daha iyi yönetebildikleri vurgulanıyor.

Hangi ülkelerin krizden toparlanma ve ekonomik dönüşüm için en iyi şekilde hazırlandığını ölçen raporda dört ana başlık altında 11 kriter yer alıyor. Bu kriterler ülkelerin ekonomik dönüşümleri için birer zorunluluk olarak gösteriliyor.

Puanlarda yüzde 10’luk artış 300 milyar dolar getirir

WEF raporunun ülkelerin ekonomik dönüşüme ne kadar hazır olduğunu değerlendirdiği ayrı bir bölümü daha var. Bu yılın özel baskısında ülkelerin salgını yönetmede daha etkili olmalarına yardımcı olan özellikleri değerlendirmekte ve “üretkenlik”, “insanlar” ve “gezegen” hedeflerini birleştiren sistemlere yönelik ekonomik dönüşüm için hangi ülkelerin en iyi şekilde hazır olduğuna dair bir analiz sunuluyor. 37 ülkeden gelen verilerin belirtilen 11 önceliğe göre haritalandığı bu bölümde “hiçbir ülkenin toparlanma ve ekonomik dönüşüme tam olarak hazır durumda olmadığı” belirtiliyor. Bazı ülkelerin diğerlerinden daha iyi durumda olduğu belirtilen raporda

“Hazırlık puanlarındaki yüzde 10'luk bir artış, bu 37 ülkenin toplam GSYH'sinde 300 milyar dolarlık bir artış sağlayabilir” diyor. Öte yandan rapordaki tüm önceliklerin büyüme, kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik üzerindeki çoklu etkileri nedeniyle hükümetler tarafından dikkate alınması gerektiği belirtiliyor. Ükelere dönüşüme hazır olma notları 1'den (çok hazır) 10'a (hiç hazır değil) kadar not verilen bu bölümde, Türkiye'nin karnesi baştan aşağı 9 ve 10'larla dolu. Karnesi 1 ve 2'lerle dolu Finlandiya bile vergide dönüşümden 8 notuyla sınıfta kalmış. Vergilendirme konusunda rekabetçi gücüyle öne çıkan ve dönüşüme en hazır olan ülke ise Güney Afrika.

Kriterler, COVID-19 krizinden çıkış kılavuzu niteliğinde

İş ortamını dönüştürmek: Hükümetlerin kamu hizmeti sunumunu iyileştirmeye öncelik vermesi, kamu borcunu yönetmeyi planlaması ve dijitalleşmenin yaygınlaştırması tavsiye ediliyor. Daha uzun vadede aşamalı artan vergilendirme; kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi ve daha yeşil altyapı inşa edilmesi öneriliyor. Kamu hizmetleri Türkiye'nin raporda en iyi aldığı notlardan ve sıralaması 37 ülke arasında 30'unculuk. Yeşil altyapıya geçişin olduğu kriterde ise 34'üncü sıradayız.

Beşeri sermayeyi dönüştürmek: Yeni iş gücü piyasası fırsatlarına yönelik proaktif yatırımların artırılması; yeniden beceri kazandırma ve beceri geliştirme programlarının ölçeklendirilmesi ve toparlanmanın desteklenmesine yardımcı olacak güvenlik ağlarının oluşturulması için kademeli bir geçiş olması gerektiği belirtiliyor. Rapor uzun vadede, liderlerin eğitim müfredatının güncellenmesini; iş kanunlarında reform yapılmasını ve yeni yetenek yönetimi teknolojilerinin kullanımının iyileştirilmesini önermektedir. Türkiye'nin en kötü notlarından biri eğitim müfredatını güncelleme ve yetkinliklerin artırılması için yapılan eğitim yatırımlarının artırılması. Sıralamamız bu kriterde 35'incilik. Brezilya ve Yunanistan ise listede Türkiye'nin de gerisinde olan iki ülke.

Piyasaları dönüştürmek: Finansal sistemler, son finansal krizden bu yana daha istikrarlı hale gelmektedir. Bununla birlikte finansal sistemlerin daha kapsayıcı olmaları; artan piyasa konsantrasyonunun malların ve insanların hareketinin kısıtlanması ve piyasaların dönüşümünü engelleme riski taşımaktadır. Rapor,

rekabeti artırıcı ve tekelleşmeyi önleyici çerçevelerini güncellerken, şirketlerin sürdürülebilir ve kapsayıcı yatırımlar yapmaları için finansal teşvikler getirilmesini tavsiye etmektedir. Rekabet ve antitröst çerçevelerimiz de 30'unculukla en yüksek not aldığımız kriterlerden.

İnovasyon ekosistemini dönüştürmek: Girişimcilik kültürü son on yılda gelişmesine rağmen, dijital teknolojileri kullanan yeni şirketlerin artışı, çığır açan teknolojilerin üretilmesi ve inovatif ürün ve hizmetlerin yaratılmasında bir durgunluk görülmektedir. Rapor, ülkelerin Ar-Ge'ye yönelik kamu yatırımlarını artırırken özel sektörün bu alanda yatırımlarını teşvik etmelerini tavsiye etmektedir. Uzun vadede, ülkeler "yarının pazarlarının" oluşturulmasını desteklemeli ve yaratıcılığı artırmak için şirketleri şirket içi cinsiyet/kimlik çeşitliliğini artırmayı benimsemeleri konusunda motive etmelidir. Rekabet bağlamında yaratıcılığın desteklenmesi için çeşitlilik kültürünü desteklemek de Türkiye'nin sınıfta kaldığı kriterlerden. Türkiye bu kriterde 37 ülke arasında 36'ncı sırada. Hindistan ise listede bizim de gerimizde yer alan tek ülke.

Rusya ve Yunanistan, rapordaki bir çok kriterin en kötü notunu alan ülkeler olurken, İskandinav ülkeleri bu yıl sıralama olmadan yayınlanan 11 farklı kriterin çoğunda yüksek notlar aldı.

Raporun bazı öne çıkan bulguları

Gelişmiş dijital ekonomilere ve dijital becerilere sahip ülkeler vatandaşları evden çalışırken ekonomilerini çalışır durumda tutmada daha başarılı oldu. Hollanda, Yeni Zelanda, İsviçre, Estonya ve ABD bu ölçüde en iyi performansı gösteren ülkeler.

Daha yeşil ve daha kapsayıcı bir ekonomiye geçiş, dijital ağların genişletilmesi de dahil olmak üzere altyapıya yapılan önemli yatırımlarla desteklenmeli. Danimarka, Estonya, Finlandiya ve Hollanda şu anda bunu yapmaya en iyi şekilde hazırlanan ülkeler.

Danimarka, Finlandiya, Norveç, Avusturya, Lüksemburg ve İsviçre gibi sosyal güvence politikaları değişkenlik göstermeyen ülkeler çalışamayan vatandaşlarını destekleyen ülkeler olarak ön plana çıktı. Benzer şekilde, Finlandiya, ABD, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Singapur gibi güçlü finansal sistemlere sahip ülkeler de iflasın önlenmesi için KOBİ'lere daha kolay kredi sağlayabildi.

Singapur, İsviçre, Lüksemburg, Avusturya ve BAE de dahil olmak üzere sağlık, mali ve sosyal politikaları başarılı bir şekilde planlayabilen ve entegre edebilen ülkeler krizin etkilerini hafifletmede nispeten daha başarılı oldu.

Anekdotal niteliğindeki kanıtlar, daha önce SARS gibi koronavirüs salgınları deneyimi olan ülkelerin (örneğin, Kore Cumhuriyeti, Singapur) daha iyi protokollere ve

teknolojik sistemlere sahip olduklarını ve salgını diğerlerinden nispeten daha iyi geçirebildiklerini gösterdi.

Ekonomiyi yeşillendirmek için enerji altyapısının, ulaşım ağlarının ve hem kamu hem de özel sektör taahhütlerinin iyileştirilmesi, çevre koruma konusunda çok taraflı anlaşmaların genişletilmesi ve bunlara saygı duyulması gerekiyor. Danimarka, Estonya, Finlandiya ve Hollanda, ekonomik dönüşümü altyapı yoluyla yönlendirmek için en iyi şekilde hazırlanan ülkeler. Türkiye, Rusya, Endonezya ve Güney Afrika ile birlikte Daha az hazırlıklı ülkeler arasında.

Finansal kaynakları reel ekonomide uzun vadeli yatırımlara yönlendirmeye yönelik teşviklerin artırılması istikrarı güçlendirebilir ve kapsayıcılığı genişletebilir. Finlandiya, İsveç, Yeni Zelanda ve Avusturya diğer gelişmiş ekonomilerden nispeten daha hazırlanmış, şu anda dünyanın en büyük finans merkezi olan ABD en az hazır olan ülkeler arasında.

Daha kademeli vergilendirme sistemlerine geçiş, ekonomik dönüşümün temel bir itici gücü olarak ortaya çıkmaktadır. Bu ölçüye göre, nispeten dengeli ve artan vergi yapıları sayesinde Güney Kore, Japonya, Avustralya ve Güney Afrika en yüksek puanı almaktadır.

Geleceğe hazır eğitim, çalışma yasaları ve gelir desteği sosyal koruma tabanını genişletmek için daha iyi entegre edilmeli. Yeni güvenlik ağı modelleriyle uygun işçi korumasını birleştirmiş Almanya, Danimarka, İsviçre ve İngiltere diğerlerine nispeten daha hazırlıklı. Güney Afrika, Hindistan, Yunanistan ve Türkiye ise en az hazırlıklı ülkeler arasında.

Araştırma, inovasyon ve buluş alanlarındaki uzun vadeli yatırımları teşvik etmek ve genişletmek “yarının pazarlarını” yaratabilir ve büyümeyi sağlayabilir. Finlandiya, Japonya, ABD, Güney Kore ve İsveç “yarının pazarlarını” yaratmak için daha hazırlıklı olarak ortaya çıkarken Yunanistan, Meksika, Türkiye ve Slovak Cumhuriyeti daha az hazırlıklıdır.

İşte 2021 yılı doğalgaz fiyatları

Türkiye, barajlara gelen suyun geçen yıla göre yüzde 30 azaldığı, buna bağlı olarak elektrik üretiminde suyun payı düşerken, doğal gazın hem elektrikte hem de ısınmada payının arttığı bir dönemden geçiyor. Bu nedenle yeni yılda oluşacak doğal gaz fiyatları gerek elektrik, gerekse sanayi, ticarethane ve konut olmak üzere değişik kesimlerden milyonlarca aboneyi ve ekonomiyi çok yakından ilgilendiriyor. 2020 yılının tamamlanmasına sayılı günler kala yeni yılda geçerli olacak fiyatlar ortaya çıkmaya başladı. Doğal gaz sektörü, Rusya'dan ithal edilecek gazın 1 Ocak'ta geçerli yeni fiyatını hesapladı. Buna göre bin metreküpü halen 173 dolar olan Rus gazının fiyatı, yeni yılın ilk çeyreğinde 165-170 dolar düzeyinde oluşacak. Yılın ikinci çeyreğinde 1 Nisan'da, petrol ve türevlerindeki artışa bağlı olarak gaz fiyatının 182 doların üzerine çıkabileceği hesaplanıyor.

Sektör temsilcileri, doğal gazın fiyatını belirleyen ana unsurun petrol ve türevleri olduğunu belirterek, "Petroldeki fiyat hareketleri, belli bir zaman farkıyla doğal gaza yansıyor. Salgınla birlikte petrol fiyatları düştü. BOTAŞ'ın, buna bağlı olarak 2020 yılında gaz ithalat maliyetleri geriledi. Şimdi, petrol fiyatları artıyor. Bu da yeni yılın ikinci çeyreğinde gaz fiyatının yükselmesi anlamına geliyor" dedi.

RUSYA İLE PAZARLIK

Kaynaklar, Türkiye'nin Rusya ile doğal gaz fiyatlarıyla ilgili görüşmelerinin de sürdüğünü belirterek, "Türkiye, gaz fiyatının petrol ve türevlerine göre belirlendiği formülde etkili değişiklik talep ediyor. Fiyatın, piyasa dinamiklerini yansıtacak biçimde yenilenmesini masaya getiriyor. Spot piyasada oluşan LNG fiyatlarının da formüle belli bir oranda dahil edilmesini istediği konusunda duyularımız var. Hibrit bir formül söz konusu olacak" dedi.

Kaynaklar, böyle bir değişikliğin Rus gazının fiyatının düşmesine yardımcı olacağına işaret ederek, "BOTAŞ'ın, Rusya ile bugün olduğu gibi uzun dönemli doğal gaz alım satım sözleşmesi yapmak yerine daha esnek ithalat sözleşmesi imzalamak istediği biliniyor. Ayrıca 'al ya da öde' koşullarının da Türkiye'nin lehine olacak biçimde oransal olarak düşürülmesi talebi konuşuluyor. Bu kapsamda sözleşmelerde sağlanacak her türlü iyileştirme hem ekonomiye hem de milyonlarca aboneye olumlu katkı sunacaktır" görüşünü dile getirdi.

AVRUPA'YA DAHA UCUZ

Sektör kaynakları, Rusya'nın halen Türkiye'ye Avrupa'daki müşterilerine göre daha yüksek fiyattan gaz sattığını belirterek, "Türkiye'nin gaz fiyatında indirim talebi bu yönden nesnel olarak haklıdır, karşılaştırmalı olarak da kanıtlanabilir" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan ABD'ye yaptırım tepkisi

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Ankara-Niğde Otoyolu 2. Kesim Açılış Töreni'ne video konferansla katıldı. Erdoğan, ABD'nin yaptırım kararlarıyla ilgili, "Asıl amaç ülkemizin savunma sanayisinde başlattığı atılımların önünü keserek bizi bağımlı hale getirmektir." dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Ankara-Niğde Otoyolu 2. Kesim Açılış Töreni'ne video konferansla katıldı.

Otoyolun 152 kilometre uzunluğa sahip Acıkuyu-Alayhan arasındaki 2'nci kesiminin hayırlı olmasını dileyen Erdoğan, yap-işlet-devret modeliyle Türkiye'ye kazandırdıkları ve bağlantı yollarıyla toplam uzunluğu 330 kilometreyi bulan otoyolun 1'inci ve 3'üncü kesimlerini eylül ayı başında hizmete açtıklarını hatırlattı.

"Edirne'den Şanlıurfa'ya kadar kesintisiz otoyol"

Bugün de söz verdikleri gibi yıl bitmeden 2'nci kesimi trafiğe açarak yolun tamamını devreye aldıklarını dile getiren Erdoğan, "Bu otoyol Avrupa-Ortadoğu-Asya transit koridorunun önemli bir parçasıdır. Marmara-İç Anadolu-Akdeniz-Güneydoğu Anadolu bölgelerimizi birbirine bağlayan bu proje sayesinde Edirne'den Şanlıurfa'ya kadar kesintisiz otoyol ulaşımı mümkün hale gelmiştir." diye konuştu.

Eylül ayındaki açılıшта da ifade ettiği gibi mevcut güzergahta 4 saati bulan seyahat süresinin, mesafenin de kısalmasıyla neredeyse yarı zamanda tamamlanabileceğini belirten Erdoğan, "Bu otoyolun ülkemize sağlayacağı vakit ve yakıt tasarrufu sayesinde yılda 1,6 milyar liranın üzerinde katkısı olacaktır. Kazaların azalmasıyla

can ve mal güvenliğinin artması zaten en önemli kazancımızdır. Bölgedeki önemli turizm merkezlerimize ulaşımın kolaylaşmasının yapacağı katkıyı da bu hesaba ilave etmek gerekiyor. Otoyol etrafına dikilen fidanlar ve yapılan çimlendirmeye bu güzergahtaki bozkırı yeşile dönüştürüyoruz." dedi.

Erdoğan, akıllı yol olarak tasarlanmış olmasının bu otoyolu diğerlerinden farklı kılan önemli bir özellik olduğunu ifade ederek otoyolun inşasında emeği geçenleri tebrik etti.

Dünyanın salgın felaketinin şaşkınlığını yaşadığı bir dönemde kendilerinin hem sağlık alanında dev adımlar attıklarına hem de yatırımları hız kesmeden sürdürdüklerine işaret eden Erdoğan, Türkiye'ye diğer alanlarla birlikte ulaştırma yatırımlarında da çağ atlattıklarını söyledi. Manisa-Akhisar Çevre Yolu ile Karakurt-Horasan yolunun açılışlarını geçen hafta gerçekleştirdiklerini hatırlatan Erdoğan, cumartesi günü de Kuzey Marmara Otoyolu'nun son kısmı olan 72 kilometrelik İzmit-Akyazı kesiminin açılışını yapacaklarını bildirdi.

Önlerinde uzunca bir açılış listesi bulunduğunu söyleyen Erdoğan, günü geldikçe bu eserleri hizmete vermenin mutluluğunu milletle paylaşacaklarını belirtti.

"İş insanlarımızın ve çalışanlarımızın yanında yer alıyoruz"

Salgın tedbirleri sebebiyle işlerine ara veren, işleri azalan esnafa gelecek 3 ay boyunca verecekleri 5 milyar liralık destek paketini Kabine Toplantısının ardından kamuoyuna açıkladığını anımsatan Erdoğan, şöyle devam etti:

"Kamu arazilerini kullanan turizmcilerimiz için de 1 milyar liraya yakın bir erteleme getirdik. Çeşitli alanlarda uygulamaya koyduğumuz Katma Değer Vergisi ve stopaj indirimlerinin sürelerini de uzattık. Kısa çalışma ödeneğinden doğrudan yatırımlara kadar daha önce başlattığımız destekleri zaten sürdürüyoruz. Yatırıma, üretime, ihracata ve istihdama yönelik özel destekleri ve teşvikleri ise asla ihmal etmiyoruz. Ülkemizin asıl gücünün bu alanlardaki başarıları olduğunu unutmadan elimizde bulunan tüm kaynakları en verimli şekilde kullanarak iş insanlarımızın ve çalışanlarımızın yanında yer alıyoruz. Devletin asıl böyle dönemlerde milletin yanında olması gerektiği inancıyla her kesime yönelik desteklerimizi salgının yol açtığı sıkıntılar ortadan kalkana kadar devam ettireceğiz. Bu süreçte sabrı, fedakarlığı ve gayretiyle hep yanımızda olan milletimin her bir ferdine şükranlarımı sunuyorum."

"Gece gündüz çalışmayı sürdüreceğiz"

"İçinden geçtiğimiz tarihi dönemde en büyük gücümüz birliğimiz, beraberliğimiz, kardeşliğimizdir." ifadelerini kullanan Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Her kim ki bunları hedef alarak bozgunculuk peşinde koşuyorsa emin olunuz tek amacı ülkemizin bu tarihi sıçrayışına engel olmaktır. Türkiye'yi istedikleri şekilde yönlendiremeyenlerin ülke içindeki muhalefeti ve kurumları maşa olarak kullanma gayretlerini yakından takip ediyoruz. Son 7 yıldır uğradığımız her saldırıyı nasıl boşa çıkardıysak bu beşinci kol faaliyetlerini de aynı şekilde hüsrana uğratacağız. Demokrasimizi ve ekonomimizi hep daha ileriye taşıyarak, 2023 hedeflerimize adım adım ilerleyerek inşallah büyük ve güçlü Türkiye'yi inşa görevini hep birlikte gerçekleştireceğiz. Gök kubbede baki kalanın bir hoş sada olduğu anlayışıyla geride hayırla anılmamızı sağlayacak eserler ve hizmetler bırakmak için gece gündüz çalışmayı sürdüreceğiz."

"Maksat üzüm yemek değil bağcıyı dövmektir"

Türkiye büyüdükçe, güçlendikçe ve hedeflerine yaklaştıkça bunlarla bağlantılı olarak istiklaline ve istikbaline, egemenlik haklarına sıkı sıkıya sahip çıktıkça maruz kaldığı saldırıların çapının da arttığına dikkati çeken Cumhurbaşkanı Erdoğan, şunları söyledi:

"Ülkemizle meşru rekabet zemininde mücadele edemeyenler tek taraflı yaptırım tehditleriyle bizi yolumuzdan çevirmeye çalışıyor. Geçtiğimiz haftalarda gündemimizde Avrupa Birliği'nin yaptırım tehditleri vardı, dün de bir süredir gündemde olan Amerika Birleşik Devletleri yaptırımları açıklandı. Çok net ifade ediyorum, bakınız 2017'den bu yana CAATSA konusunda hiçbir ülkeye Türkiye'den başka bu yaptırım yani bu CAATSA uygulanmamıştır. İlk defa bir NATO üyesi olarak ülkemize uygulanmaktadır. Bu nasıl bir ittifaktır, bu nasıl bir müttefikliktir? Bu karar, ülkemizin egemenlik haklarına yönelik aleni bir saldırdır."

Kararın gerekçesinin, Türkiye'nin Rusya'dan S-400 hava savunma sistemi alması olduğunu dile getiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, şöyle devam etti:

"Peki Türkiye bu yola ne için başvurmuştur? Çünkü Amerika çok uzun zamandır kendi elindeki hava savunma sistemlerinin ülkemize satışına izin vermiyor kaldı ki F-35 uçaklarının bine yakın parçasını Türkiye üretiyor ve Amerika'ya veriyor. Senato'da çıkan engellerin yanı sıra bu sistemleri almak için istediğimiz şartların hiçbirini de karşılamayan Amerika biz ihtiyacımızı başka bir yerden karşıladık diye yaptırım silahını çekmiştir. Önümüze konan Türkiye'nin S-400 alması ve bu sistemin hiçbir teknik izah getirilemeyen F-35'ler için paranın büyük bir kısmını verdiğimiz halde tehdit teşkil ettiği iddiası sadece bir bahaneden ibarettir. Asıl amaç ülkemizin savunma sanayinde son dönemde başlattığı atılımların önünü keserek yeniden bizi mutlak olarak kendilerine bağımlı hale getirmektir."

Üstelik bunu kendi yayınladıkları raporlarda alenen belirtiyorlar. Biz en başından beri muhataplarımızın karşısına 'S-400 konusunda endişeniz varsa gelin teknik çalışma grubu kuralım, sorunu diyalog ve diplomasi yoluyla çözelim' teklifiyle gittik fakat belli

ki maksat üzüm yemek değil bağcıyı dövmektir. Şayet S-400 konusu olmasaydı başka bir gerekçeyle benzer yollara başvurulacağı anlaşılıyor."

"Peki şimdi ne olacak?" diye soran Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Biz kendi işimize bakacağız. Savunma sanayimizi her bakımdan bağımsız hale getirmek için dünkünün iki kat fazlasıyla çalışacağız. Savunma Sanayi Başkanlığımızın projelerini hızlandıracamız, savunma sanayi firmalarımıza daha çok destek olacağız, tıpkı daha evvel yaptırım kararı alınan bakanlarımıza yaptığımız gibi Savunma Sanayi Başkanımız İsmail Demir'e ve ekibine daha çok sahip çıkacağız. Kamu kurumlarımızla, vakıf şirketlerimizle, özel sektörümüzle yakın iş birliği içinde yolumuza devam edeceğiz." dedi.

"Kilitlenip kalmayı geride bıraktı"

Türkiye'nin böyle bir durumla ilk defa da karşılaşmadığını, 1974'te Kıbrıs Harekati'ndan sonra da yaptırıma tabi tutulduğunu anımsatan Erdoğan, işte bu yaptırımın ardından bugünkü savunma sanayisinin temellerinin atıldığını kaydetti.

"Bugünkü yaptırım kararıyla da her alanda küresel liderlik seviyesine çıkacak bir savunma sanayi inşa etme yolunda adımlarımızı hızlandıracamız." diyen Erdoğan, şunları ifade etti:

"Hükümetlerimiz döneminde savunma sanayine verdiğimiz önemin sebebi tam da böyle durumlarda ülkemizin ayakta kalmasını sağlamaktır. Terörle mücadelemizi, sınır ötesi hareketlerimizi, savunma sanayi ürünleri ihracatımızı, yüksek teknolojiye dayalı her türlü araç ve gerecin tasarımını, yazılımını, üretimini kararlılıkla devam ettireceğiz. Hamdolsun Türkiye artık bu tür yaptırımlarla kilitlenip kalma noktasını çoktan geride bırakmıştır. Elbette sıkıntılar olacaktır ama her sıkıntı bize beraberinde çözümü için bir kapı da aralayacaktır. Bir kez daha 'Bu şarkı burada bitmez' diyoruz, bir kez daha 'Durmak yok, yola devam' diyoruz. Bir kez daha 'Sen Türkiye'sin büyük düşün' diyoruz."

Savunma sanayinden yeni müjdeler alındığını, ASELSAN ve Roketsan tarafından geliştirilen ilk milli ve yerli hava savunma füze sistemi "Hisar-A+"nın envantere giriş öncesi son kabul testinin yapıldığını dile getiren Erdoğan, TÜBİTAK SAGE tarafından geliştirilen harp başlığı kullanılarak 11 Aralık'ta yapılan atışta, yüksek hızlı hedef uçağın uzak menzilde başarıyla vurulduğunu aktardı.

"Yerli parçayı geliştirdik"

Erdoğan, normal şartlarda yurt dışından tedarik edilen bir parçaya ambargo uygulandığı için bu son testin birkaç ay geciktiğine dikkati çekerek "Sonra ne oldu? Yerli parçayı kısa sürede geliştirdik, füzemize entegre ettik ve işte kısa bir gecikmeyle neticeye ulaştık. Bu zamana kadar gizli yaptırımlarla, dolaylı müdahalelerle

17.12.2020

engellemeye çalıştıkları bu işi yerli milli ürünlerle envantere almaya hazır hale getirdik." dedi.

"Hisar-A+ Füzesi"nin seri üretiminin hayırlı olmasını dileyen Erdoğan, füzenin test atışının kısa videosunun gösterimini izledi.

Füzenin hedefi tam isabetle vuruşunu alkışlayan Erdoğan, "Bu güzel hizmetten dolayı Savunma Sanayi Başkanlığımızı, ASELSAN'ı, Roketsan'ı, TÜBİTAK SAGE'yi, projede emeği geçen herkesi şahsım, milletim adına tebrik ediyorum." diye konuştu.

Merkez Bankası 24 Aralık'ta faizi ne kadar artırır?

Alaattin AKTAŞ

17 Aralık 2020 Perşembe

✓ **2021'de ters dolarizasyon bekleniyor. Bu TL'yi cazip kılmakla mümkün. TL'yi cazip kılmak da faiz artırmakla.**

✓ **Dolayısıyla tüm gözler 24 Aralık'taki PPK toplantısına çevrilmiş durumda. Faiz 2.5 ya da 3 puan artırılabilir. Piyasa bu toplantıya yeni yönetimin test edileceği bir toplantı gözüyle de bakıyor.**

Merkez Bankası Başkanı Naci Ağbal'ın dün açıkladığı 2021 yılı para ve kur politikasında çok temel olarak hangi görüşlere mi yer verildi:

- Enflasyona ilişkin yukarı yönlü riskler 2021 yılında para politikasının sıkı ve kararlı bir duruş sergilemesini zorunlu kılmaktadır. (Cümleyi Merkez Bankası'ndan aynen aldık. Sıkı ve kararlı duruşu para politikası sergilemez, para politikasında sıkı ve kararlı duruşu Merkez Bankası sergiler.)
- Merkez Bankası'nın temel politika aracı bir hafta vadeli repo ihale faiz oranıdır.
- Gecelik faizlerde gün içi oynaklıkların sınırlandırılması amacıyla kullanılan faiz koridoru ile Merkez Bankası'nın nihai kredi mercii işlevini gören geç likidite penceresi, söz konusu fonksiyonları dışında para politikası aracı olarak kullanılmayacaktır.
- Merkez Bankası, kurların düzeyini ya da yönünü belirleme amaçlı döviz alım ya da satım işlemi yapmayacaktır.

TERS DOLARİZASYON YAŞANABİLİR Mİ?

Başkan Ağbal'ın dünkü sunumunda ve sonrasındaki soru cevap bölümünde sık sık ters dolarizasyon kavramını duyduk. Yani vatandaş artık birikimini döviz cinsinden tutmaktan vazgeçecek, hatta bunun ötesine geçip elindeki dövizini satarak TL'ye geçecek; daha çok da yurtdışından döviz girişi olacak ve böylece döviz bollaşacak. Bu durum karşısında Merkez Bankası döviz olarak rezervini güçlendirecek.

Böyle bir dönüş Merkez Bankası'nın döviz rezervine katkıda bulunur bulunmaya da bu öyle dile getirildiği kadar basit olmaz.

Bu biraz karmaşık bir işlem ve bunun nedeni de bankaların Merkez Bankası'ndan olan swap alacakları. Dövizde bir çözülme olursa biz önce Merkez Bankası'nın swap yükümlülüğünde bir azalma görürüz. Yani Merkez Bankası rezervinde artıya geçişe daha çok yol var.

Burada öncelikle açıklığa kavuşturulması gereken konu, rezerve nasıl katkı olacağından çok, bunun gerçekleşip gerçekleşmeyeceği ve gerçekleşmeyi neyin sağlayacağıdır.

Vatandaş dövizden TL'ye geçmek bir yana, döviz alımını durdurmadı bile. Döviz hesapları gün geçtikçe artıyor. Üstelik bizim gördüklerimiz bankalarda kayıt altında olanlar, yastık altını hiç bilmiyoruz.

VATANDAŞA TL ÇAĞRISI YAPILIYORSA DEMEK Kİ GEREĞİ DE YAPILACAK

Zaman zaman olduğu gibi vatandaşa son günlerde yine birikimlerini döviz cinsinden değil, TL cinsinden tutma çağrıları yapılıyor. Bu çağrıyı yapmak iyi de, bunun gereğini yerine getirmek de kaçınılmaz.

"TL'ye geçin" çağrısının amacına ulaşması, TL'yi cazip kılacak adımları atmayı gerektiriyor. TL'yi cazip kılmamanın yolu da belli, kabul edilebilir bir faiz.

Bankacılık sistemi ön aldı, faizi yüzde 16'ya kadar çıkardı. Öyle görünüyor ki bankalar Merkez Bankası'ndan yüzde 15 faizle daha fazla para alamayacaklarını görüyor.

Bu bir hazırlıktır, 24 Aralık'taki Para Politikası Kurulu toplantısına hazırlıktır.

FAİZ YÜZDE 17.5, HATTA YÜZDE 18 OLABİLİR

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın faize bakışı, faize karşı olan tutumu biliniyor. Naci Ağbal başkanlık görevine getirilip ilk toplantıda faizi yüzde 15'e çıkardığında bunun Erdoğan'ın onayıyla alınmış bir karar olduğu ileri sürüldü. Gerçek öyle midir, değil midir, bilemeyiz.

Ama şu algı hala devam ediyor...

Merkez Bankası 24 Aralık'ta faize dokunmazsa "Demek ki, faiz artırma izni bir seferlikmiş" denilecek. Ve bu durumda 7 Kasım'da esmeye başlayan olumlu rüzgar tümüyle tersine dönebilecek, bu risk var.

Kuşkusuz her toplantıda faizi artırmak gerekmez. Ama 24 Aralık öyle sıradan bir toplantı değil. Bizzat Naci Ağbal da dün üretici fiyatlarındaki artıştan, bunun bir şekilde tüketici fiyatlarına yansıtacağından, kur artışının fiyatlar üstündeki etkisinden söz etti.

Yani enflasyon birkaç ay daha yükselmeye devam edecek, en azından bir süre yükselmese bile bu düzeyde yatay gidecek.

İşte bu faiz bu enflasyonu bile karşılamaya yetmiyor.

Dolayısıyla vatandaşın dövizden TL'ye geçmesi isteniyorsa, faizin biraz daha yükselmesini kabullenmek kaçınılmaz.

Bütün bu gerekçelerle bir hafta sonraki toplantıda halen yüzde 15 olan haftalık repo ihale faiz oranının yüzde 17.5 ya da yüzde 18'e yükseltilmesi bekleniyor.

Yarım ya da bir puan gibi artışların sembolik bulunacağı ve bunun ters etki yapabileceği de dile getiriliyor.

MERKEZ BANKASI, BARI BU YANLIŞI SEN YAPMA!

2021 yılı para ve kur politikası metninin 28'inci maddesinde "Türk lirası, aralık ayı ortası itibarıyla sepet kur karşısında yüzde 40 civarında değer kaybetmiştir" deniliyor. Burada kastedilen dönem, geçen yılın sonundan aralık ayı ortasına kadar olan dönem.

Peki TL'de yüzde 40 civarında olduğu söylenen değer kaybı... Bu oran doğru mu, hayır!

Merkez Bankası ya oranı yanlış hesaplamış ya ifadeyi yanlış yazmış.

Türk parasının, herhangi bir dövize ya da döviz sepetine karşı değer kaybı başka bir kavramdır; o döviz ya da sepetin Türk parasına karşı değer artışı başka bir kavramdır.

Bu genellikle karıştırılır; ama insaf, Merkez Bankası'nın da bunu karıştırma hakkı yoktur.

★★★

Geçen yılın sonunda dolar 5.94, euro 6.65; bir dolar ve bir eurodan oluşan sepet 12.59 düzeyindeydi.

Aralık ayı ortasına geldik; dolar 7.83, euro 9.52, sepet ise 17.35.

Sepetin TL'ye karşı değer artışı $(17.35/12.59-1=37.8)$ yüzde 37.8'dir. (Merkez Bankası'nın yuvarlatıp yüzde 40 dediği oran budur.)

TL'nin değer kaybı ise $(12.59/17.35-1=27.4)$ yüzde 27.4'tür. (Merkez Bankası'nın söylemesi gereken oran da budur.)

Varsayın ki döviz çok daha hızlı değer kazandı ve sepet kur 17.35 değil de 25.18'e çıktı. Bu durumda Merkez Bankası "TL döviz sepeti karşısında $(25.18/12.59-1=100)$ yüzde 100 değer yitirdi" mi diyecekti!

Bir para yüzde 100 değer yitirir mi, olabilir mi böyle bir hesaplama!

2.0: Bağımsız, şeffaf, iletişimci, piyasa dostu

Şeref OĞUZÖNERİ

17 Aralık 2020 Perşembe

Merkez Bankası'nın böyle olması gerekiyor mu? Evet... Olabilir mi? Pekâlâ olabilir. En azından Governor Naci Ağbal'ın beyanı bu yönde... Zaten "paydaşları ikna etme" zorunluluğu, bunu gerektiriyor. İknanın ön şartı zaten bağımsız, şeffaf, güçlü iletişim ve piyasa dostu olmaktır.

Ağbal'ın enflasyonla mücadele kararlılığı, dikkat çekici... Nitekim Merkez'in kuruluş yasası bunu emrediyor. Yetmiyor, "fiyat istikrarı sağlama" önceliğiyle çelişmemesi halinde kalkınmaya destek vermesi de bekleniyor. Ağbal'ın daha önce maliyenin patronu olmasını avantaj olarak görüyorum.

Söz konusu enflasyonla mücadele ise biliriz ki Merkez, tek başına yetmez... Kendisine "araç bağımsızlığı" konusunda güçlü destek verilmiş olabilir fakat maliye ve hazine politikaları için de bu bağımsızlık şart. Sonuçta Maliye ve Hazine'nin elindeki araçlar, son derece hayatidir ve kullanılmalılar.

Peki, enflasyonla mücadelede Ağbal'a tanınan bağımsızlık, Bakan Elvan'a da tanınacak mı? Acı reçete için gerekli araçlar da bağımsız olabilecek mi? Sanmıyorum ama umuyorum. Bana göre enflasyon hedefinin tutabilmesi, bu soruna verilecek, cesur, şeffaf, samimi ve net cevapta saklı olacaktır.

Merkez'in iletişim tonu ve Başkanın üslubundan umutlandım. Şimdi merakım; enflasyonla mücadele ortamında, sıkı para politikası ile liraya reel getiri arasındaki akılcı-geçekçi ilişkinin pratikte nasıl kurulacağına dairdir.

BAŞKAN AĞBAL; DÖVİZDEN LİRAYA GEÇELİM Mİ?

Merkez Bankası eğer gerçekçi hedef sunuyorsa, halkın dövizden liraya geçmesi beklenir. Ancak buna inanmamız şart. Kur; 7,70'in altına geriler mi? Liraya güvenirsek reel getiri garantimiz var mı?

Bunun cevabı; Merkez Beylerbeyliğinin daha ne kadar bağımsız kalacağına ve Maliye ile Hazine ile siyasetten arınmış işbirliğinin derinliğine bağlı...

Abdulkadir Selvi

Aşı sınıflara, statüye göre değil, bilime göre vurulacak

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca ile yerli aşı çalışmalarını yapan bilim insanlarımızla görüşmesi ile Bilim Kurulu toplantısı arasında konuştuk. Ağırlıklı olarak aşı çalışmalarını sordum. Aşı öncelikle iktidara yakın olanlara yapılacak şeklindeki akla ziyan yorumlara da değinmeden geçemedim. İlk olarak tedbirlerin etkisini gösterip göstermediğini sordum.

Sağlık Bakanı Koca, “Alınan tedbirlerin etkisini bu hafta sonu ve gelecek hafta göstermesini bekliyoruz. Son dönemde Ankara ve İstanbul’da düşüşü gördük. Hatay, Adana, Maraş, Samsun, Ordu, Karadeniz bölgesi, Antalya, Akdeniz bölgesinde artış hızı biraz düşmeye başladı. Ama belirgin bir düşüş daha görmüş değiliz” diye yanıt verdi.

YILBAŞINDA NE YAPACAĞIZ

İlk kez koronavirüs önlemleri kapsamında bir yılbaşı geçireceğiz. Sağlık Bakanı’na, “Yılbaşında nasıl eğleneceğiz” diye sordum. “Bu hastalığın insandan insana geçen bir enfeksiyon olduğunu biliyoruz. O nedenle yılbaşında da kapalı ve kalabalık ortamlardan özellikle kaçınmak gerekiyor. Yılbaşında dört günlük sokağa çıkma yasağı olacak. Aile içi bulaşlar yüksek olduğu için, bu dönemde aile içi bir araya gelmelerin olmaması lazım. Mümkün mertebe çekirdek aileyle bu dönemi geçirmenin, dört kişiden daha fazla bir araya gelmelerin olmamasını sağlamak son derece önemli olacak” diye karşılık verdi.

OTELLERDEKİ YILBAŞI KUTLAMALARI

Yılbaşında 4 gün kısıtlama nedeniyle otellerde ve tatil merkezlerinde rezervasyonlar daha da önem kazandı. Otellerde ve eğlence merkezlerindeki yılbaşı eğlencelerini sordum.

Fahrettin Koca, “Yılbaşı yeni bir virüs patlamasına neden olmasın” diye uyardı. Ardından ekledi: “Otellerde de eğlence tarzında herhangi bir organizasyon olmamalı. Kalabalık bir araya gelişlerin olmadığı, dar en fazla iki, üç kişinin bir araya geldiği bir durum olmalı. Onun dışında enfeksiyonun, salgının seyri açısından oteller kaynak olabilir; böyle bir duruma izin verilmemeli.”

AŞIDA BEYİN YAKAN SORULAR

Koronavirüs için umutlar aşıya bağlanmışken, birileri ise aşı üzerinden algı operasyonu yapmaya çalışıyor. Hiç sağa sola sapmadan aşı konusunda akla gelen her şeyi sordum.

SORU: AŞIDA ELİTLER VE HALK AYRIMI OLACAK MI?

SORU 1- Pfizer ve BioNTech aşılarının elitlere yapılacağı, Çin’den gelecek aşılarda normal halka yapılacağı şeklinde değerlendirmeler yapılıyor, öyle mi olacak?

YANIT- Ben şunu çok rahat söyleyebilirim, bilim insanlarımız aşılardan menşesine bakmadan teknolojisini vatandaşımıza anlattığı sürece, birçok kimse Sinovac ya da inaktif dediğimiz aşırıyı yapmayı daha çok tercih edecek.

SORU 2- Yani Çin aşısını.

YANIT- Çin aşısını. Yani inaktif dediğimiz, bizim sözleşmeyi imzaladığımız aşırıyı. Vatandaşımız teknolojisini ve kısa, orta ve uzun dönem güvenilir bir aşı olduğunu öğrendikçe, birçok kimse özellikle o aşırıyı tercih edecektir. Ben dünyada da birçok ülkenin imkan bulabilirlerse inaktif aşırıyı daha çok; süreçte önemseyecekleri kanaatindeyim.

VATANDAŞIN SINIFINA GÖRE AŞI YAPILMAYACAK

SORU 3- Elitler ve halk diye bir ayrımınız olacak mı?

YANIT- Böyle bir ayrım söz konusu değil, böyle bir ayrım asla söz konusu olamaz. Çünkü bu aşıyla ilgili Bilim Kurulu'nun belirlediği stratejiyi açıklamış olduk. Onu detaylandıracağız. Vatandaşın riskine göre, yaşına göre, hastalık durumuna göre aşırıyı yapacağız. Sınıfına göre değil. Böyle bir şey asla söz konusu olmayacak.

İKTİDARA YAKIN OLANLAR

Koca koca insanlar, CHP'ye yakın TV kanallarına çıkıp, 'aşılardan geldiğini ve iktidara yakın insanlara uygulandığını' iddia edebiliyorlar. Sağlık Bakanı'na bu iddiayı da sordum. "Bunu daha önce de söylemişim. Böyle bir durum söz konusu olamaz. İki, bir aşının Türkiye'de uygulanabilmesi için demin de bahsettiğim gibi her gelen partinin 14 günlük asgari Titck ve Halk Sağlığı laboratuvarlarında incelemiden geçmedikçe kullanılması söz konusu olamaz" dedi.

AYRINTILI AÇIKLADI

Sağlık Bakanı açıklama yaptı ama benim bakışlarımdan biraz daha ayrıntı vermesi gerektiği sonucunu çıkarmış olmalı. "Hangi aşı olursa olsun, eczanede satılabilirliği dahil olmak üzere bu aşılardan, hatta bir defa değil parti parti geldiğinde de her gelen partiyi ayrı ayrı 14 günlük süreçte tetkiklerden geçirdikten sonra uygun ise izin vermiş oluyoruz. O tetkiki yapmadan uygulamıyoruz" diye ekledi.

SAĞLIK BAKANI İLK AŞIRIYI OLACAK

Sağlık Bakanı aşı konusunu öyle anlattı ki, "İlk aşırıyı siz mi olacaksınız" diye sormadan edemedim.

"Strateji gereği öncelik sağlık çalışanları olduğu için ben de sağlık çalışanı olduğum için ilk aşı olanlardan olabilirim" karşılığını verdi.

AŞI NE ZAMAN GELECEK?

Bakan Koca, şunları söyledi: “11 Aralık’tan sonra gelecek demiştim. Aşı şu an depolarda hazır bekliyor. Bununla ilgili onay süreçleri başlamıştı. Çin devleti tarafından onay verilmiş oldu. Birkaç günlük bir prosedür söz konusu. Önümüzdeki günlerde Türkiye’ye geleceğini düşünüyorum. İlk parti 3 milyon. 14 günlük bir incelemeden geçmiş olacak. Muhtemelen ay sonu veya yılın ilk haftası uygulama başlayabilir.”

UMUTLAR AŞIDA

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca’ya aşığı neden çeşitlendirmiyoruz diye sordum. O kadar ayrıntılı bilgiler verdi ki, başlı başına bir yazı konusu. En iyisi ben bir cümleyle özetleyeyim. Aşının çeşitlendirilmesi için ilk andan itibaren harekete geçilmiş. Temaslar devam ediyor. Bir süre sonra sonuca ulaşılacak.

Peki aşı olmadan dünyada koronavirüsten kurtulamayacak mıyız? Umutlar büyük ölçüde aşığı bağlanmış durumda. Sağlık Bakanı da, “Bir şekilde ülkelerin hepsinde yaygın aşılama yapılmadıkça bu salgın, bu enfeksiyon dünyada azalmadıkça, Türkiye’de bitme şansı olamaz” diyor.

Ama biz yine aşı bulunmamış gibi maske, mesafe ve temizlikten şaşmayalım.

TAMAM mı ?

CAATSA için akıllı mücadele gerekir...

Esfender KORKMAZ

17 Aralık 2020

Türkiye'ye S-400 füze savunma sistemi alımı sebebiyle ABD Kongresi'nin CAATSA'yı (Amerika'nın Hasımlarına Yaptırımlar Yoluyla Karşı Koyma Yasası) yeniden kabul etti.

CAATSA Uygulaması içinde 12 müeyyide var. Yönetim Bunlardan seçeceği beşini uygulamak zorundadır. İlk uygulama yumuşak başladı.

Kararlar Şöyle ;

* Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayi Başkanlığı (SSB), ABD'den ihracat lisansı alamayacak.

* SSB, ABD'li ve uluslararası finans kuruluşlarından kredi alamayacak.

* SSB'ye yapacağı ihracatlarda ABD İhracat-İthalat Bankası desteği sağlanmayacak.

* Savunma Sanayii 5 yönetisinin ABD'deki mal varlıkları dondurulacak ve bunlara vize kısıtlamaları getirilecek.

Ancak; **ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo, Uyarılarımıza rağmen Türkiye, Rusya'dan S-400 sistemi satın alma ve test etme çalışmalarına devam ettiğini söyledi ve Türkiye eğer böyle ısrar ederse de yaptırımların arkasının gelebileceğini ima etti.**

Bu uygulama, ABD ile Türkiye arasında köprüleri atacak seviyede değil, olmamalıdır da.

Öte yandan Rusya'da İzvestia gazetesi; " **Ankara iki koltukta birden oturmak istiyor: Hem Batılı olmayan ülkelerle işbirliği yapmak, hem de Amerika ve Avrupa kökenli teknolojileri kullanmak.**" istiyor diye yazdı.

CAATSA yaptırımlarının beklentiden az ve yumuşak çıkması, piyasaları olumlu etkiledi. Kurlar ve altın düşerken, borsa arttı.

Türkiye Savunma Sanayiinin yüzde 45'ini ABD'den ithal ediyor. İthalatta sorun yaşıyacağız. Teknoloji farklı olduğu için bu alan alternatif arayışlara açık değildir.

Ayrıca, uygulamada olan Türkiye ve ABD özel sektör helikopter, dron, yedek parça projeleri var. Bu projeler için şimdilik bir sorun görünmüyor.

Eğer AB ve Biden, ortak ve daha rijit yaptırım kararı alırsa o zaman ekonomik kriz derinleşir.

12 CAATSA uygulaması içinde, Türkiye ekonomisini en fazla 8 maddede yer alan **"ABD'nin yetki alanına giren banka ödemeleri ve para transferlerinin yaptırım kapsamına alınması"** vuracaktır. Bu madde en ağırıdır ve İran'a uygulandı. Türkiye'ye uygulanması söz konusu olamaz, çünkü sonuçları savaş kadar ağır olur.

Türkiye, İktidar - Muhalefet bu sorunu suhuletle çözmelidir. Türkiye'nin S-400 alması bir cevap olarak düşünüldüyse, bu gün yanlış olduğu anlaşıldı. Yanlışta ısrar etmemek gerekir.

İncirlik Üssü'nü kapatalım şeklindeki öneriler, kısa dönemli düşünmektir. ABD ile ilişkileri bu şekilde kısa vadeli tepkilerle çözmeyiz. Tersine yaptırımların boyutunu zorlamış oluruz.

NATO Tatbikatların katılmayalım demenin de rasyonelitesi sıfırdır. İdeoloji akla sınır getirir. Ortılığı Yunanistan'a bırakmak demektir. Biz NATO'nun en eski üyesiyiz. Yunanistan'ının ikinci defa NATO'ya girmesine izin verdik. Veto etseydik giremiyordu.

Ayrıca iki hususa dikkat etmeliyiz;

Siyasi İktidar ve ortağı, bu sorunu iç politika malzemesi yapar ve Milli Güvenlik, Beka ve Egemenlik açısından kullanırsa, yanlış yapar. İktidarda kim olursa olsun bu üç alanda da Türkiye'nin kompleksi yoktur. Bu gibi riskler zafiyet algısı yaratır.

İbrahim Kahveci

MB peşin dövizi gördü!

Nasrettin Hocayı alacaklıları sıkıştırıyormuş. Bir alacaklısı kapıya dayanıp "Nasrettin Hoca, paramı ne zaman ödeyeceksin" diye sormuş. Nasrettin Hoca'da "şu benim evin önünden koyunlar geçer, ben buraya bir tel örgü takacağım ve koyunların tüyleri bu örgüye takılacak. İşte o koyun tüylerini biriktirip satınca sana olan borcumu ödeyeceğim" demiş. Alacaklı adam haklı olarak gülünce, Hoca hemen karşılığı vermiş "Ne o? peşin parayı görünce nasıl da gülüyorsun" demiş.

Dün Merkez Bankası yeni Başkanı Naci Ağbal sunum yaptı. Öncelikle bir noktayı belirtmem gerekiyor:

Ağbal, enflasyondaki yükselişin temel belirleyicisinin döviz kuru olduğunu söyledi. Murat Uysal'da "Yumurta fiyatı bile kurdan etkileniyor" demişti... Tabii, bunu söyledikten 10 gün sonra bir gece kararnamesi ile koltuktan alındı.

Ama bunu Naci Ağbal'ın söylemesi önemli. Çünkü kendisi geçen yıl hazırlattığı kalkınma planında (TV5'de Birol Aydemir açıkladı) enflasyonun nedenini yüksek faiz olarak yazmıştı.

Bakın Naci Ağbal Temmuz 2019 Kalkınma Planında enflasyonun nedenini nasıl izah etmiş: *"Yüksek faiz, doğrudan doğruya mal ve hizmetlerin üretim maliyetini artırarak enflasyona neden olmakta; artan enflasyon ise, faizlerin daha da artmasına yol açarak kısır döngüyü tetiklemekte; bir taraftan yüksek enflasyon diğer taraftan yüksek faiz ve bunun sonucunda ertelenen yatırımlar ekonominin potansiyelinin gerisinde kalmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla, faizin düşürülmesine yönelik atılacak adımlar, enflasyonun düşmesine ve yatırımların artmasına neden olacak ve böylece daha fazla üretime imkân sağlayacak; artan üretim, enflasyonu aşağıya çekecektir. Plan döneminde bu yaklaşım, hem enflasyonun kalıcı olarak düşmesine hem de büyümede arzu edilen noktalara gelinmesine imkân sağlayacaktır. Bu çerçevede, Plan döneminde yatırımcıların katlandıkları finansman maliyetlerinin düşük seviyede istikrar kazanmasını sağlayacak bir faiz politikası oluşturulması temel önceliklerden birisini oluşturacaktır."*

Yüksek faiz enflasyona yol açar görüşünden, yüksek kur enflasyonun nedenidir görüşüne dönmek önemli tabii.

Ülkemiz adına başarılı olunmasını kim istemez. Başarı evlatlarımız başta olmak üzere herkesi mutlu edecektir. Ama başarının tutarlı bir çerçevede oluşması önemlidir.

Bunu neden söylüyorum? Bakınız bugün AK Parti içinde çok sağlam kadrolar hala var. Ama bu yönetim sistemi ve bu lider anlayışı ile kimse başarılı olamaz. Bu tespiti çok net olarak söylüyorum.

Çünkü kalan kadroların nerede ise büyük kısmı, kendi fikirlerini bir kenara itmiş ve liderlerinin fikirleri ile yaşamayı tercih etmiş kişilerdir. Farklı ses duyuyor musunuz?

Winston Churchill ne diyordu?

"Kimleri ilkelerine uğruna partilerini değiştirir, kimileri de partileri uğruna ilkelerini değiştirir."

***

Şimdi gelelim yazının girişinde anlattığımız fıkranın dünkü Naci Ağbal sunumundaki kısmına.

Kendisine soruyorlar; "yabancıların getirdiğinden fazlasını yerliler döviz alımı ile karşılıyor. Döviz dengesini nasıl kuracaksınız?"

Cevap: "Önümüzdeki dönemde yerli ve yabancı yatırımcıların döviz arz ve talep gelişmeleri içerisinde TL varlıklarının daha ön plana çıkacağı bir çerçeveyi gördüğümüzü söylemek isterim"

Ben durumu kısaca izah edeyim: 6 Kasım sonrası yaklaşık 2,5 milyar dolar sıcak para girişi oldu. Ama yerliler 6 milyar dolara yakın döviz aldı.

Dış ticaret üzerinden kur dengesi sağlamak uzun vadede çok ciddi bir şekilde iç talebin kısılması anlamına gelir. Acaba iç talebin bu derece kısılmasına Cumhurbaşkanı Erdoğan ne der? Seçim süreci yaklaşırken buna ne kadar izin verir? Bir gece yarısı tebliği ile Naci Ağbal'da gider mi?

Zaten Naci Ağbal'da kredili tüketim kanalını daha da kısacaklarını söyledi.

Gelelim Naci Ağbal'ın öngörüsüne: *"Bizler tarafından atılacak doğru adımlar, uygulamaya koyulacak doğru politikalar devam ettiği sürece yurt dışı yerleşiklerin Türkiye'ye olan ilgisinin artarak devam edeceğini düşünüyoruz. Bu çerçevede özellikle yurt dışından gelen yatırımların gerek portföy gerek doğrudan yabancı sermaye yatırımları gerekse diğer yatırım kalemleri olsun bunların hem artması hem de vade yapısının uzaması ekonomi ile ilgili risk algısını aşağı çekecek, güveni artıracak, Türk lirası varlıkların da değerini artıracak."*

17.12.2020

Ben buraya sadece ! işaretini koymakla yetinebilirim.

Neden mi?

Doğrudan yatırım konusunda bırakın yabancıları, yerliler bile 2015'den beri yatırımlarını kesmiş durumda. Hukuk güvencesinin mülkiyet güvencesini her gün ayaklar altına alan serüveni sonucunda eski gelen yabancılar bile Türkiye'den kaçıyorlar.

Yabancı diye Batı eksenini kastediliyorsa bilin ki oradan yaptırım süreci başlatılmış ve Mart ayına kadar da süre verilmiş. Anlayacağınız ipler epey gergin.

Gerçi biz gemileri limana çekip tatlı dil kullanıyoruz ama tabiri caiz ise 'yemiyor'...

Portföy yatırımı ile bu gemi zaten yüzemez. Borçlanma yolunda ise faizler zaten yüzde 6-7 aralığında.

O zaman nasıl olacak bu iş?

İşte dün çizilen tablo aynen Nasrettin Hoca'nın tel örgü teorisine benzedi.

Peşin parayı görenler de gülmekten yıkıldı.

Abdurrahman Yıldırım
ayildirim@htgazete.com.tr

Kritik soru: Ne kadar zamanımız var?

Merkez Bankası Başkanı Naci Ağbal 2021’de izlenecek para ve kur politikasını açıkladı. İyi hazırlanılmış, olması gerektiği gibi, enflasyon odaklı, sade ve vurgulu bir açıklama duyduk.

İnandırıcıydı, piyasalar tarafından da bulması gereken karşılığı buldu.

2021 yılı Para ve Kur Politikası bir süre önceye kadar bankada başekonomist olarak görev yapan **Prof. Hakan Kara**’nın dediği gibi “**Merkez Bankası fabrika ayarlarına geri döndü.**” Artık karşımızda olması gerektiği gibi, hedefi enflasyon olan, araçlarını kullanacağını net bir şekilde ifade eden, söylemi de net bir Merkez Bankası var.

-TCMB’nin 2021 yılında enflasyon hedeflemesi rejimini tüm unsurlarıyla kararlı bir şekilde uygulayacağı vurgulanırken, 2006 yılında başlanılan açık enflasyon hedeflemesine referans verildi. Son 10 yıldaki bütün karmaşık yöntemler ve şeffaflıktan uzaklaşılması bir kenara konularak 15 yıl öncesine dönüldü.

-Metinde “**Geçmiş dönem para politikası uygulaması incelenmiş, 2006 yılında açık enflasyon hedeflemesi rejimine geçilirken ortaya konulan çerçeve ve iletişim politikalarının geliştirilerek 2021 yılında etkili bir şekilde uygulanması temel öncelik olarak belirlenmiştir**” denildi.

MERKEZ’İ YENİDEN KAZANMAK

-Artık bundan sonrası icraatı görmeye kalıyor.

-**Merkez Bankası duruşunu kalıcı hale getirebilir ve icraatlarıyla bunu ispatlarsa, kredibilitesine yeniden kavuşur ve ekonomi adına çok önemli bir kazanım olur. Kaybettiğimiz ülkenin kilit kurumuna, ekonominin yol göstericisine ve cebimizde taşıdığımız paranın sahibine yeniden kavuşuruz.**

-İşte burada kritik soru gündeme geliyor. Ne kadar zamanımız var?

-Merkez Bankası'nın yaptığı politika değişikliğinin sonuçlarını vermesi 9 ay ile 18 ay arası zaman alır ki, biz buna yaklaşık bir yıl diyelim. **Kurun kontrol altına alınması, enflasyonun düşüşe geçtiğinin görülmesi, ters dolarizasyonun başlaması, rezervlerin artmaya başlaması birkaç ayda olmaz.**

-Söylem iyi, kredibilite iyi ama hemen herkes Merkez Bankası'ndan eylem bekliyor. İcraatın oluşması ise belli bir zamanı gerektiriyor. Sonra sıra ekonomik aktörlerin ikna olma aşamasına gelecek ve ardından Merkez Bankası politikalarına uygun davranışları izleyeceğiz.

-Bu sonucu almak için yaklaşık bir yıllık zamana ihtiyaç var.

ERKEN GEVŞEME RİSKİ

-Bu sırada **Türkiye'de bir erken seçimin gündeme gelmemesi gerekir ki, para politikasında erken bir gevşemeye gidilmesin.** Merkez Bankası'na tanınan hareket alanı kısıtlanmasın.

-Sıkı para önlemleri sonuç vermeye başladığında **reel kesimden yükselecek şikayetlere paralel erken bir gevşemeye gidilmesi ve sıkı duruşun bozulması riski de var.** Burada siyasi iradenin acı ilaç söyleminde samimi olması ve bu söyleminin arkasında durması lazım.

-Merkez Bankası'nın fabrika ayarlarına geri dönmesi ve ekonomi yönetimindeki değişmesi, ekonomiyi kurtarmaya yönelik son hamle. Bu hamlenin boşa çıkması halinde geriye herhangi bir seçeneğin kalmaması, siyasi kararlılık için belki yeterli bir neden olabilir.

-Hareket noktasını ekonominin kurtarılması olarak alırsak 2021'de erken seçim gündemden çıkartılmalı. 2023 ortası zaten normal seçim zamanı. Seçimin hazırlıkları önceden yapılacak olması, parasal gevşemenin 2022'nin ikinci yarısından başlayacağı anlamına gelebilir.

-Kaldı ki seçimin öne çekilme ihtimali de var. Yani **siyasi takvim açısından yaklaşık 1 yıllık zaman var.** Başkan Naci Ağbal'ın da **"2021 bizim için büyük sınav"** demesinin kaynağında bu zaman darlığı yatıyor olabilir.

24 ARALIK RİSKİ

-Merkez Bankası için önümüzdeki ilk icraat da 24 Aralık'taki Para Politikası Kurulu'nun faiz kararı. Burada **Merkez Bankası'nın tavrı ile piyasanın beklentisi arasında bir fark var ve bu durum risk yaratabilir.**

-Piyasanın beklentisi 2 puan ve üstü bir faiz artırımını. Beklenti kasım enflasyonunun yüksek çıkmasından ve önümüzdeki aylarda biraz daha yükselecek olmasından

kaynaklanıyor. Yüzde 15 civarındaki bir enflasyonu karşılayacak düzeyin yüzde 17 ve üstü bir politika faizi olduğu düşünülüyor.

-Buna karşılık **Merkez Bankası** kasım enflasyonunun **yüksek beklendiğini zaten önceden açıklamıştı**. 19 Kasım'da politika faizini yüzde 10.25'ten yüzde 15.00'e yükseltmesinde bu beklenti de vardı.

-Dolayısıyla 24 Aralık'ta beklentisi karşılanmamış bir piyasa ile karşı karşıya kalabiliriz. Ya o zamana kadar piyasa beklentisi düzeltilmeli ya da Merkez Bankası daha geniş bir hareket alanı bulmalı.

- Daha yüksek faiz beklentisine giren piyasaların yeni Merkez Bankası Başkanını testten geçiriyor olduğu da varsayılabilir. "Ağbal'ın eli ne kadar serbest, Cumhurbaşkanı'nın desteği nereye kadar, Merkez Bankası'nın araç kullanma bağımsızlığı ne kadar" diye piyasalar netleştirmeye çalışabilir.

17 Aralık 2020, Perşembe

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Erdoğan “Bu ne biçim bir ittifaktır” diyerek Amerikan yaptırımlarını tahlil etti

Ne yapacağı hiç belli olmayan ama adı "Müttefik"e çıkmış olan Amerika Birleşik Devletleri'nde başa Trump geçse ne değişir, Biden geçse ne değişir? İşin özü ortada... Bunlar şırmamışlar ve şirazeden çıkmışlar. Dünyayı kolonileri sanıyorlar. Akıllarına estiği zaman sağa sola bela yağdırmayı güçlülük sanıyorlar. Irak'ı, Afganistan'ı, Libya'yı neye benzettikleri ortada değil mi? Mümkün olsa Venezuela'yı da parçalayacaklar. Bir de utanmadan kendilerini demokrasinin simgesi olarak sunuyorlar. Oysa başkan seçiminde kaç milyon oyun düzmece olduğu hâlâ belli değil.

Kirli ilişkiler

Bir de bazılarına göre Türkiye'ye demokrasiyi getireceklermiş. Sanki 12 Eylül 1980 askeri darbesi Washington'da duyulduğu zaman ABD Savunma Bakanı Rogers, Başkan'a "**Merak etmeyin. Ankara'da darbeyi bizim çocuklar yaptı**" dememişti. Ya da 15 Temmuz 2016 darbe girişiminin arkasındaki FETÖ acaba neden hâlâ Amerika'da üsleniyor ve Clinton'ların finansörü olarak ortada duruyor?

Erdoğan konuşunca...

Galiba bu Amerika hep bardağı taşıran damlayı koymakta da çok usta... Bereket Cumhurbaşkanı Erdoğan var ve o yönetimde bulundukça Türkiye'yi uyutamayacaklar. Ankara-Niğde Otoyolu 2. Kesim Açılış Töreni'nde Cumhurbaşkanı'nın söyledikleri kayda geçmelidir...

Tek taraflı yaptırımlar

"- Çok net söylüyorum, ülkemizle meşru rekabet zemininde mücadele edemeyenler

tek taraflı yaptırım tehditleriyle bizi yolumuzdan çevirmeye çalışıyor. Bir süredir gündemde olan ABD yaptırımları açıklandı. Çok net ifade ediyorum 2017'den bu yana CAATSA konusunda hiçbir ülkeye Türkiye'den başka bu yaptırım uygulanmamıştır. İlk defa bir NATO üyesi olarak ülkemize uygulanmıştır."

Ne biçim ittifak?

"- Bu nasıl bir ittifaktır? Bu nasıl bir müttefikliktir? Bu karar ülkemizin egemenlik haklarına yönelik aleni bir saldırdır. Kararın gerekçesi nedir? Gerekçe, Türkiye'nin Rusya'dan S-400 hava savunma sistemi almasıdır. Peki, Türkiye bu yola ne için başvurmuştur? Amerika çok uzun zamandır kendi elindeki hava savunma sistemlerinin ülkemize satışına izin vermiyor."

F-35'ler

"- Kaldı ki F-35 uçaklarının bine yakın parçasını Türkiye üretiyor ve Amerika'ya veriyor. Senato'da çıkan engellerin yanı sıra, bu sistemleri almak için istediğimiz şartların hiçbirini karşılamayan Amerika, biz ihtiyacımızı başka bir yerden karşıladık diye yaptırım silahını çekmiştir."

Amaçları belli

"-F-35'ler için, paranın büyük kısmını verdiğimiz halde tehdit teşkil ettiği iddiası sadece bir bahaneden ibarettir. Asıl amaç, ülkemizin savunma sanayiinde son dönemde başlattığı atılımların önünü keserek yeniden bizi mutlak olarak kendilerine bağımlı hale getirmektir. Üstelik bunu kendi yayınladıkları raporda alenen belirtiyorlar."

1974'ten beri

"- Savunma sanayiini bağımsız hale getirmek için eskisinden daha fazla çalışacağız. Böyle bir durumla ilk kez karşılaşmıyoruz. 1974'te de benzer yaptırımlara tabi tutulmuştuk. Ondan sonra savunma sanayiinin temellerini attık. Türkiye artık bu tür yaptırımlarla kilitlenme noktasını çoktan geride bıraktı. Her sıkıntı bize çözüm için bir kapı aralayacaktır."